

در مراسم «صد سال با جلال آل‌احمد» مطرح شد

جامعه ما فقط پاک‌نویسی جلال را دیده است

گروه فرهنگ و ادبیات
آنچه‌باعث‌شه‌رت‌جلال‌آل‌احمد‌شده،فقط‌فعالیت‌های‌ادبی‌اش‌نبوده‌و‌نیست.‌بلکه‌حاشیه‌ها‌و‌جنجال‌هایی‌از‌فوت‌اوصیای‌او،‌خانم‌دانشور‌و‌برادرش‌و‌پرویز‌داریوش‌(مترجم‌معتبر‌و‌دوستش)،‌اداره‌امور‌مربوط‌به‌آثار‌و‌بر‌عهده‌من‌گذاشته‌شد.‌وقتی‌این‌کتاب‌[«راز‌حج‌جال»]‌را‌منتشر‌کردم،‌چندین‌سؤال‌مطرح‌شد:‌اول‌اینکه‌مگر‌سفر‌حج‌آل‌احمد‌را‌زی‌داشته‌که‌می‌خواهی‌آن‌را‌افشا‌کنی‌و‌اگر‌داشته‌چرا‌تا‌کنون‌افشا‌نشده‌است.‌سؤال‌دیگر‌از‌آز‌گفته‌های‌مخاطبان‌احصا‌کردم‌و‌این‌بود‌که‌فقط‌این‌کتاب‌آل‌احمد‌راز‌دارد‌یا‌کتاب‌هایی‌مثل‌«غرب‌زدگی»‌و‌«در‌خدمت‌و‌خیانت‌روشنفکران»‌و‌«سنگی‌بر‌گوری»‌هم‌پشت‌خودشان‌را‌زهایی‌دارند.‌باید‌بگویم‌که‌حج‌جلال‌را‌آمیز‌بود‌و‌می‌توانم‌بگویم‌باقی‌آثارش‌هم‌قدری‌با‌حاشیه‌و‌هاله‌همراه‌هستند،‌زیرانبوغ‌آل‌احمد‌بیش‌از‌آنکه‌در‌نوشتن‌باشد،‌در‌زندگی‌کردن‌بود.

● آنچه از جلال منتشر شده فقط قسمتی از اوست محمدحسین دانایی خود را این طور معرفی کرد: من یکی از خواهرزاده های جلال آل احمدم. و در توضیح و تشریح وظیفه‌ای که برعهده دارد گفت: بعد از فوت اوصیای او، خانم دانشور و برادرش و پرویز داریوش (مترجم معتبر و دوستش)، اداره‌امور مربوط به آثار او بر عهده من گذاشته شد. وقتی این کتاب [«راز حج جال»] را منتشر کردم، چندین سؤال مطرح شد: اول اینکه مگر سفر حج آل احمد رازی داشته که می‌خواهی آن‌را افشا کنی و اگر داشته چرا تاکنون افشا نشده است. سؤال دیگر را از گفته‌های مخاطبان احصا کردم و این بود که فقط این کتاب آل احمد راز دارد یا کتاب‌هایی مثل «غرب‌زدگی» و «در خدمت و خیانت روشنفکران» و «سنگی بر گوری» هم پشت‌خودشان رازهایی دارند. باید بگویم که حج جلال را آمیز بود و می‌توانم بگویم باقی آثارش هم قدری با حاشیه و هاله همراه هستند، زیرا نبوغ آل احمد بیش از آنکه در نوشتن باشد، در زندگی کردن بود.

او در ادامه گفت: می‌توانم به صراحت بگویم آنچه از آل احمد منتشر شده، فقط قسمتی از آل احمد واقعی است. بنا به دلیلی بخش عمده افکار و اندیشه‌ها و حقایق مربوط به جلال در اختیار عموم قرار نگرفته بوده است، چنان‌که دانشور تعریف می‌کند، دانشجویی برای کارهای رساله‌اش به خانه‌ا‌ن آمده بوده و برای خودش اظهار تأسف می کرده و می‌گفته چه زن و شوهر خوبی هستی، در عوض من با شوهرم مشکلاتی دارم. خانم دانشور هم به او می‌گوید: دخترم تو فقط پاک نویسی جلال را دیده‌ای. دانایی یادآور شد: به نظر من جامعه‌ما فقط پاک‌نویس‌ها و ارا دیده است، درحالی‌که چرک‌نویس‌های او خیلی هیجان‌انگیزتر و بحث‌برانگیزترند. یکی از مهم‌ترین چرک‌نویس‌های آل احمد یادداشت‌های روزانه‌اوست که سال‌هاست شبانه‌روز فکر و ذکر ام این بوده که با این‌ها چه باید کرد و خوشبختانه فرصت‌هایی پیش آمد که به‌تدریج بر موانع و مشکلات غلبه کنیم و گوشه‌های پرده را کنار بزنیم. دانایی سپس ماجرای سفر حج جلال آل احمد را این گونه تعریف کرد: وقتی خبردار شدیم آقا جلال می‌خواهد به مکه برود، همه متعجب شدیم، نه فقط خانواده، رفقا،

روزنامه‌نگاران، سیاسیون و شخصیت‌های سیاسی مثل خلیل ملکی نیز هیچ کدام باور نمی‌کردند. هرکسی گمانی می‌برد و در نهایت این رازی باقی ماند. حتی بعدها وقتی دست‌نوشته‌های او را می‌خواندم، متوجه شدم این مسئله برای خودش هم رازی بوده است. به جز این، وقتی آل احمد این کتاب را برای چاپ آماده می‌کرد، وزارت فرهنگ و شهربانی کل کشور و ساواک در مکاتبات بین خودشان این را کتاب ضاله تشخیص می‌دهند و بر این باورند که خلاف شریعت جعفری و آیین تشیع است، درحالی‌که اسم آن را «خسی در میقات» گذاشته بود. اما اسم واقعی کتاب «گذاری به بدویت» یا «بدویت موتوریزه» است.

او ادامه داد: چه شد که آن عنوان تلخ گزنده‌پرینش سبک او تغییر کرد و کتاب ضاله تشخیص داده‌شده، بعد از انقلاب به کتابی بسیار نفیس و موقر تبدیل شد؟ مجموعه‌این‌ها حاکی از راز و رموزی بود که کشف آن‌ها را وظیفه‌ی خودم دانستم. بنابراین، خود کتاب را هسته‌اصلی در نظر گرفتم و دست‌نوشته را با آن مقایسه کردم. آنچه در متن کتاب حذف شده بود، نامه‌ها و خاطرات روزانه‌مر بوط‌به‌آن دوره یا موضوع را دریاورقی‌ها آوردم تا خواننده بتواند اصل و نوشتار نهایی ادبی و منق و منز را در کنار هم ببیند.

● نمی‌توان داستان‌های کوتاه جلال را نخواند

در ادامه این نشست، حسین سنایور، داستان‌نویس نیز بایبان اینکه مایل است بیشتر آل احمد را داستان نویسی بداند گفت: آل‌احمد در «غرب‌زدگی» و «در خدمت و خیانت روشنفکران» حرف‌ونظری دارد و تندوتیز و محکم حرف می‌زند، اما در داستان‌ها و سفرنامه‌ها و تک‌نگاری‌ها مدام نگاه می‌کند و می‌بیند. بنابراین، عمده‌شخصیت و کار او را در این کتاب‌ها می‌توان دید و بررسی کرد. در کتاب «آل احمد، مردی میان دو سنگ آسیا» تمرکزمن بیشتر بر نقد برگزیده داستان‌های کوتاه آل احمد است، ولی مروری کلی نیز بر رمان‌های او کرده‌ام و در مقدمه کتاب درباره‌خودش وسخنان پیرامونش نوشته‌ام. سنایور نگاه به شدت دقیق و توصیف بسیار

اجتماعی و سیاسی ایران تکرار شود. چه وقتی «غرب‌زدگی» و، در خدمت و خیانت روشنفکران، را نوشت. چه زمانی که اثر خودزندگی‌نامه‌ای مانند «سنگی بر گوری» را منتشر کرد و چه آن هنگام که رفتنش به سفر حج و نوشتن «خسی در میقات، به گفته خواهرزاده‌اش، باعث تعجب اطرافیان‌ش شده بود. به مناسبت سالروز درگذشت این نویسنده و مترجم و منتقد، نشست‌ی با عنوان «صد سال با جلال آل احمد، در مرکز فرهنگی شهر کتاب در تهران برگزار شد. محور این نشست، بحث و گفت‌وگو

خوب محیط اطراف و اجازه‌مشاهده دادن به مخاطب را از ویژگی‌های چشمگیر داستان‌های اولیه آل احمد خواند و اظهار کرد: در اغلب داستان‌های نخستین او قضایوتی نیست. در سفر به گوشه‌وکنار ایران آدم یا مکان خاصی پیدا و توصیف می‌کند. درحالی‌که تصویر ما از او آدمی تندوتیز است که درباره موضوع‌های مهم قضاوت می‌کند و نظر می‌دهد. نویسنده رمان «نیمه غایب» که در کتاب ذکر شده داستان‌های «جشن فرخنده»، «خواهرم و عنکبوت» و «گلدسته‌ها و فلک» آل احمد را نقد کرده، یادآور شد: امروز می‌توان کتابی مثل «غرب‌زدگی» را نخواند، اما نمی‌توان داستان‌خوان بود و از داستان‌های کوتاه او بی‌خبر ماند. او این کتاب‌ها را تا ۴۴-۴۵ سالگی خود نوشت، اما هنوز هم تازه‌هستند.

او ادامه داد: آل احمد غیراز اینکه درباره‌خود و خانواده‌اش می‌نویسد، درگیری اصلی‌اش همان چیزی است که عنوان کتاب را بر اساس آن «مردی میان دو سنگ آسیا» انتخاب کرده‌ام: برخورد سنت و تجدد. این امر در داستان «جشن فرخنده» چشمگیرتر است. گمان می‌کنیم، آل احمد آدمی پا در سنت و ضدتجدد/ضدمدرنیسم بوده است. اما در این داستان این جهت‌گیری نیست یا قابل‌ردیابی نیست. این دو جبهه را با شدنی بسیار زیاد روبه‌روی هم گذاشته‌و خوب و بد هر کدام را نشان داده و قصه‌ای درخشان خلق

بازگویی و گزارش پاره‌هایی پندآمیز از نثر کهن پارسی

سر مشق سخن پارسی

از مغول» لقب داده و نوشته که این کتاب «سر مشق بزرگی است از بهترین انشا و زیباترین نثر فارسی» و حکم کرده است که «در کلام جامع و چکم و پندیات این کتاب را مانند نیست». پدر ۶۳ ساله این کتاب پیر فرهنگ فر دل آگاه روشن بین خردمند پخته دلسوز روراستی است که جان کلام خویش را در جسم سخنانی سخته‌ریخته‌و با حکایات و روایاتی تمام‌ساخته‌وپرداخته و پس نغز و پر مغز و سخت شیرین و دلپذیر درآمیخته است. ۴۴ باب کتاب مستطاب «قاپوس‌نامه» مجموعه هر آن نکته و دقیقه‌ای است که هر جوانی باید و شاید که بداند، از «باب اول در شناختن ایزد-تعالی» گرفته تا «باب دوازدهم در مهمان کردن و مهمان شدن» و «باب بیست‌ودوم در امانت‌نگاه‌داشتن» و باب «چهل و چهارم در آیین جوانمردی‌پیشگی». میراث امیر زباری، هم‌چنین، جامع همه دوگانه‌های زیست بشری است و- از همین روی- چنان‌که «باب پنجم در شناختن حق مادر و پدر» است «باب بیست‌وهفتم در حق فرزند و حق شناختن» است و هم از آن نوع که «باب بیست‌وهشتم در آیین دوست‌گرفتن» «باب بیست‌ونهم در اندیشه کردن از دشمن». این دم، پارهای از باب بیست‌وهشتم: ● گزیده

پدان، ای برادر! که مردمان، تا زنده باشند، ناگزیر باشد از دوستان، که مرد، اگر بی برادر باشد، به‌ی که بی دوست، از آنچه حکیمی را پرسیدند که «دوست بهتر یا برادر؟» گفت: «برادر هم دوست به!؛ پس اندیشه کن به کار دوستان به تازه‌داشتن رسم هدیه‌فرستادن و مردمی کردن. ازیرا که هر که از دوستان نه اندیشد

درباره سه کتاب بود که امسال منتشر شده و هر سه مربوط به جلال است. «راز حج جلال، نوشته محمدحسین دانایی درباره سفر حج جلال، آل احمد، مردی میان دو سنگ آسیا، نوشته حسین سنایور شامل داستان‌های برگزیده آل احمد و نقدشان و، جلال آل احمد و معاصرانش، نوشته امید طبیب‌زاده مشتتمل بر چهار مقاله درباره مناسبات جلال با چهار تن از روشنفکران برجسته هم عصرش است. آنچه در ادامه می‌آید گزیده‌ای از گزارشی از این جلسه است که ایسنا منتشر کرده است.

درباره سه کتاب بود که امسال منتشر شده و هر سه مربوط به جلال است. «راز حج جلال، نوشته محمدحسین دانایی درباره سفر حج جلال، آل احمد، مردی میان دو سنگ آسیا، نوشته حسین سنایور شامل داستان‌های برگزیده آل احمد و نقدشان و، جلال آل احمد و معاصرانش، نوشته امید طبیب‌زاده، پژوهشگر و زبان شناس و نویسنده کتاب «جلال آل احمد و معاصرانش» آل احمد و هم‌نسلان او را مرکز ثقل جامعه خودشان دانست و در توضیح این موضوع گفت: این نسل از روشنفکران ایرانی نسلی منحصر به فرد هستند و ویژگی عمده مشترک آن‌ها این است که در دوره‌ای به سن عقل رسیدند که در ایران تشکیل احزاب، نوشتن کتاب، نوشتن روزنامه و شعر آزاد می‌شود، از ۱۳۲۰ مقارن با سقوط رضاشاه تا کودتای ۱۳۳۲. حال آنکه ادبیات و شعر ما هیچ‌وقت چنین دوره‌آزادی‌ای به خود ندیده است و اتفاقا در این دوره است که ادبیات مدرن ما شکل می‌گیرد. مدرنیسم امکان ندارد در پستو شکل بگیرد. در این دوره است که «بوف کور» صادق هدایت سرانجام در روزنامه ایران منتشر و خوانده می‌شود و به تجدید چاپ می‌رسد، بسیاری از سروده‌های نیما مثل «امید پلید» در زمان رضاشاه منتشر می‌شود، محمدعلی جمال‌زاده بعد از ۲۰ سال یک‌باره چندین کتاب منتشر می‌کند. بنابراین، دوره‌خاصی است و این افراد که در این دوره به سن عقل رسیده و وارد فعالیت اجتماعی می‌شوند، می‌توانند بسیار تأثیرگذار باشند.

او ادامه داد: آل احمد در سال ۱۳۳۳ «اورازان» و در ادامه «بازگشت از شوروی» و «مائده های زمینی» را منتشر کرد که کتاب‌های ضد شوروی بودند. او اولین جوان ایرانی بود که فهمید توده حزبی نیست که واقعا برای زحمت کشان کاری بکند یا شوروی پایگاهی برای خلق زحمت کش نیست. برای همین کتاب‌های آندره ژید را ترجمه کرد و به مرکز ثقل روشنفکری ایران تبدیل شد.

سال ۱۳۳۳ «اورازان» و در ادامه «بازگشت از شوروی» و «مائده های زمینی» را منتشر کرد که کتاب‌های ضد شوروی بودند. او اولین جوان ایرانی بود که فهمید توده حزبی نیست که واقعا برای زحمت کشان کاری بکند یا شوروی پایگاهی برای خلق زحمت کش نیست. برای همین کتاب‌های آندره ژید را ترجمه کرد و به مرکز ثقل روشنفکری ایران تبدیل شد.

● **نویسنده‌ی «سنگ آسیا»**

پرسیدند که «دوست بهتر است یا برادر؟» گفت: «برادر هم دوست باشد بهتر است!؛ پس با زنده‌داشتن آیین پیشکشی فرستادن و نیز با مهربانی نمودن نگران کار دوستان باش. زیرا که هر که نگران دوستان نباشد دوستان او هم نگرانش نخواهند بود». از این روی، همواره بی دوست باشد، و چنین گویند که [او، خود] مایه کنارتکشدین و دوری‌گزیدن دوستان خویش است [یا «بود»]. و [به آن] خو کن که نویه‌نو دوست به‌دست آری. زیرا که با [داشتن] «دوستان بسیار بدی‌های آدمی پوشیده‌شود و خوبی‌هایش گردد؛ با این همه، زمانی که دوست نویه‌دست آوری، به دوستان کهن پشت‌مکن، دوست نو بجو و دوست کهن را نگاه دار. تا همیشه دوست بسیار داشته باشی، که گفته‌اند دوست نیک گنجی بزرگ است. جز این، نگران مردمانی باش که با تو دوستانه رفتار کنند و کمابیش دوست باشند، و با ایشان نیکویی و همراهی کن. و در هر نیک‌و بد با ایشان دوست‌راستین شوند، چنان‌که از اسکندر پرسیدند که «با چه ویژگی، در این زمان اندک، این اندازه سرزمین گرفتی؟!» گفت که: «با کشیدن دشمنان [به‌سوی خود] از راه نرمی، و با گردآوردن دوستان از راه پایبندی [به پیمان].» پس از این، نگران دوستان دوستان باش، که دوستان دوستان هم در شمار دوستان باشند. و بترس از دوستی که دشمن تو را دوست می‌داند، که چه‌بسا دوستی با او [دشمن] از دوستی با تو بیشتر باشد، و از این روی، پروای آن ندارد که برای دشمن تو با تو دشمنی کند، و [همچنین] بپرهیز از دوستی که دوست تو را دشمن می‌داند، و نیز امیدوار مباحث به دوستی دوستی که از تو، بی‌بها‌نه و بی‌نموداری، گله‌مند گردد.

- **نویسنده‌ی «راز حج جلال»**

* **قاپوس‌نامه**، (۴۵۷ یا ۴۷۵ هـ. ق). به اهتمام و تصحیح غلامحسین یوسفی. تهران: شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، ج. ۱۴. ۱۳۸۵. صص. ۱۲۹-۱۴۰.

شهریار

شنبه ۱۸ شهریور ۱۴۲۷
شماره ۲۳
شماره ۲۰۲۱

۱۵

ادبیات

شنبه با شایسته‌فردوسی

دکتر یوسف بینا

شاعر و پژوهشگر

نوشته‌ند نامه به هر کشوری
به هر نامداری و هر مهنتری
از اسکندر فیلقوس بزرگ
جهانگیر و با کینه جویان سترگ
سر نامه از پادشاه کیان
سوی کارداران ایرانیان
درم را به نام سکندر زبید
بکوشید و پیمان ما مشکندید
کسی کوز فرمان ما بگذرد
به فرجام از آن کار کفر برد

«اسکندر» به روایت شاهنامه فردوسی با شکست دادن «دارا» پادشاه ایران می‌شود. این روایت مطابق تاریخ است، آنجا که «اسکندر مقدونی» با هدف جهان گشایی به ایران می‌آید و «داریوش سوم هخامنشی» را شکست می‌دهد و بر تخت فرمانروایی می‌نشیند. در حماسه ملی ایران نیز روایت دوران پادشاهی اسکندر و روایت‌های پس از آن به «قسمت تاریخی شاهنامه» مشهور است.

فردوسی می‌گوید: [وقتی اسکندر بر تخت پادشاهی نشست] به بزرگان و کارداران سرزمین‌های تابعه ایران از سوی «اسکندر» پسر «فیلقوس» که جهانگیر و منتقم است نامه نوشتند و او را در ابتدای این نامه «پادشاه ایرانیان» خواندند و اعلام کردند که باید سکه‌ها را به نام «اسکندر» ضرب کنند و کسی از فرمان این پادشاه سرپیچی نکند زیرا سرپیچی‌کننده از فرمان او به سختی مجازات می‌شود.

در این بیت‌ها «کشور» یعنی سرزمین‌های تابعه ایران، «مهرتر» یعنی بزرگ، «اسکندر فیلقوس» یعنی اسکندر پسر فیلقوس و «فیلقوس» شکل دیگری از «فیلیپ» نام پدر اسکندر در تاریخ است، «سترگ با کینه جویان» یعنی کسی که با معاندان و سختی برخورد می‌کند، «کیان» در اینجا یعنی «ایرانیان»، «درم» یعنی «سکه نقره» و در اینجا منظور این است که باید نام «اسکندر» روی سکه‌های رسمی ضرب شود یعنی پادشاهی او به رسمیت شناخته و اعلام عمومی شود، «گذشتن از فرمان» نیز به معنای پیمان شکنی و سرپیچی از اوامر پادشاه است. نکته درخور توجه در «داستان پادشاهی اسکندر» به روایت شاهنامه فردوسی آن است که این داستان دچار تناقضی شده است، در ابتدا او با اصلتی ایرانی و به عنوان شاه آرمانی معرفی می‌شود، اما بعدها حکیم توس در «داستان اردشیر بابکان» از قول یکی از شخصیت‌های دانا و آگاه از این شاه مقدونی در دریف شاهانی همچون «ضحاک» و «افراسیاب» به عنوان شاه ناسزااو و رشت نام معرفی می‌شود: «نگه‌کن که ضحاک بیدادگر/چه آورده‌اند آن تخت‌شاهی به سر/هم افراسیاب آن بداندیش مرد/کز او بُد دل شهریاران به درد/اسکندر که آمد بدین روزگار/ یکشت آن که بُد در جهان شهریار/ا برفتند و زیشان جز از نام زشت/نمانند و نیابند خرم بهشت!» به گفته برخی پژوهشگران، معرفی «اسکندر» به عنوان شاه ایرانی تبار در داستان‌های کهن ایرانی به نوعی تطبیق چهره او برای کم‌رنگ کردن ننگ شکست و پررنگ کردن غرور ملی بوده است.

صاحب خبر

اول تولید کتاب کودک سپس ایجاد تقاضا

معاون تولید کانون پرورش فکری کودکان ونوجوانان معتقد است پس از تولید محتوایی چون کتاب برای بچه‌ها، باید با برگزاری محفل‌های قصه‌گویی و نمایش فیلم و پویانمایی و جز این‌ها زنجیره تقاضا ایجاد شود. به گزارش تسنیم، محمدرضا کریمی صارمی گفت: در برخی جلسات خارجی وقتی عنوان می‌کنیم که کانون مثلا ۳۰ هزار جلد کتاب و ۴۶۰ عنوان فیلم و ۳۰۰ سرگرمی دارد با تعجب نگاه می‌کنند. دلایل هم اینجاست که با یک دودوتای ساده مخاطب درمی‌یابد ۳۰ هزار عنوان کتاب یعنی ۳۰ هزار موضوع، ۳۰ هزار نویسنده-هرچند ممکن است برخی نویسنده‌ها چند کتاب داشته باشند- و سرانجام عدد اکلا مفهومی و قابل اتکاست. از همین رو تأکید می‌کنم اگر داشته‌های خودمان را سامان دهی کنیم بدون تردید ترونی هشتگ در اختیار خواهیم داشت با ارزش افزوده بالا. او درباره بازاریابی برای محتوای تولیدشده در زنجیره موردنظر نیز افزود: به گفته مرحوم دکتر عالمی «پست پست پروداکشن، مهم‌تر از پروداکشن است» به این معنی که بعد از تولید باید بازار درست کنیم که محتوای تولیدشده در زنجیره مصرف قرار گیرد نه اینکه در قفسه کتابخانه بماند و خاک بخورد یا اینکه بعد از مدتی به‌طور کلی فرواموش شود.

کریمی صارمی تأکید کرد: در حوزه کودک و نوجوان وقتی محتوایی قرار است تولید شود، ایجاد زنجیره تقاضا برای بعد از تولید بسیار مهم است. به عنوان مثال وقتی کتابی تألیف شد، باید محفل‌های قصه‌گویی ایجاد شود، فیلم و پویانمایی هم داشته باشد، نوشت افزار و حتی لوازم اتاق خواب کودک و نوجوان هم داشته باشیم و اگر در این روند گام برداریم موفق خواهیم بود.

زین قندپاشی

علیرضا حیدری مدرس ویراستاری

- **ناویراسته ✕**

به علت تغییر شغل شوینده جات به قیمت خرید فروخته می‌شود.

- **ویراسته ✓**

به علت تغییر شغل شوینده‌ها/شوینده جات به قیمت خرید فروخته می‌شود.

نکته

«فرهنگ درست نویسی سخن» به نکته ظریفی اشاره می‌کند و می‌نویسد: «به کار بردن «جات» در زبان معیار، در صورتی که مراد بیان «جنس ونوع» باشد، جایز است. با این حال، در باره کاربرد «جات» اختلاف نظر وجود دارد. اگرچه در موارد زیادی می‌توان از نشانه جمع‌ها، به جای «جات» استفاده کرد.

#زین-قندپاشی